

Fiskalna (dez)orijentacija

Bajo, Anto

Source / Izvornik: **Aktualni osvrti, 2013, 6, 1 - 2**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/ao.2013.58>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:455765>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

AKTUALNI OSVRTI

Fiskalna (dez)orijentacija

dr. sc. ANTO BAJO, Institut za javne financije, Zagreb

Statistički ured Europske komisije (EUROSTAT) 21. listopada 2013. objavio je **Izješće o stanju proračunskog deficita i javnog duga za 28 država članica EU - uključujući prvi puta i Hrvatsku**. Isti je dan i Državni zavod za statistiku objavio **Izješće o prekomjernome proračunskom manjku i razini duga opće države Republike Hrvatske**, sukladno metodologiji ESA 95. Vrijednosti fiskalnog položaja Hrvatske nepovoljne su u odnosu na fiskalne kriterije navedene u Ugovoru iz Maastrichta.

Stvarna razina proračunskog deficita i javnog duga. Prema Izješću EUROSTAT-a, deficit proračuna opće države i dug opće države za razdoblje od 2009. do 2012. iskazan sukladno ESA 95 metodološkom standardu veći je od procjena Vlade koje su iskazane po metodološkim načelima Međunarodnog monetarnog fonda, GFS 2001. U cijelom razdoblju deficit proračuna opće države po proceduri prekomjernog proračunskog deficita (PPPD) viši je od 5% BDP-a, a najveći je zabilježen u 2011. - 7,8% BDP-a (kada je za 3,3 postotna boda veći od deficita po metodologiji MMF-a). Dug opće države po PPPD-u do 2012. nije prelazio razinu od 60% BDP-a, a najviši je u 2012. i iznosi 55,5% BDP-a. Najveća je razlika udjela u BDP-u javnog duga po staroj i novoj metodologiji bila 2011. i to 4,4 postotna boda.

Tablica 1. Proračunski defici ti i dug opće države prema MMF-u i prema PPPD-u (%BDP-a)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.*	2014.*	2015.*	2016.*
1. Dug opće države – PPPD	36,6	44,9	51,6	55,5				
2. Dug opće države – MMF	35,8	42,2	47,2	53,7	56,6	60,6	63,4	65,3
3. Dug razlika (1-2)	0,8	2,7	4,4	1,8				
a. Deficit proračuna opće države - PPPD	5,3	6,4	7,8	5,0				
b. Deficit proračuna opće države - MMF	3,1	4,3	4,5	3,5	3,5	5,5	5,1	4,5
c. Deficit razlika (a-b)	2,2	2,1	3,3	1,5				

Izvor: Ministarstvo financija, Mjesečni statistički prikazi i Smjernice ekonomske i fiskalne politike; DZS; Eurostat.

* Planske i projicirane vrijednosti.

Fiskalna orijentacija. Kada država članica zabilježi deficit veći od 3% BDP-a, Europska komisija priprema Izješće. U roku od jednog do dva mjeseca priprema i nova tri dokumenta koja objavljuje isti dan. To su: Mišljenje Komisije o postojanju prekomjernog deficita, Preporuka Komisije za izradu Odluke vijeća EU o postojanju prekomjernog deficita te Preporuka Komisije za izradu preporuke Vijeća EU za prestanak situacije prekomjernog deficita. Temeljem tih dokumenata Vijeće EU u roku od 10 dana do maksimalno 2 mjeseca donosi istovremeno Odluku o postojanju prekomjernog deficita i Preporuku za prestanak

situacije prekomjernog deficita. U toj Preporuci (temeljem Članka 126.7 TFEU¹) Vijeće EU određuje: (1) vremenski rok u kojem država članica mora smanjiti deficit ispod 3% BDP-a, (2) prosječne godišnje vrijednosti smanjenja deficita tijekom određenog roka i (3) poziva državu članicu da predloži konkretne mjere koje će u konačnici rezultirati smanjenjem deficita ispod granice od 3% BDP-a. Nakon što država članica predloži mjere za smanjenje deficita - sukladno zadanoj dinamici i roku - Europska komisija ih analizira i potvrđuje njihovu realnost te redovito prati njihovo ostvarenje. Po isteku razdoblja od šest mjeseci, Komisija ocjenjuje kako država članica provodi predložene (i s njom usuglašene) mjere smanjenja prekomjernog deficita u obliku Komunikacije prema Vijeću EU. Vijeće EU u roku od mjesec dana donosi Zaključke. Nakon toga Komisija redovito promatra ispunjavaju li se mjere i postavljeni uvjeti.

Fiskalna disciplina. U slučaju da država članica provodi dogovorene mjere i ispunjava ciljeve u zadanim rokovima, Komisija donosi Preporuku za izradu preporuke Vijeća EU o završetku situacije prekomjernog deficita - što Vijeće u pravilu usvaja u roku od mjesec dana. To se obično događa početkom godine koja slijedi godinu koja je postavljena kao ciljane za izlazak iz Procedure, da bi okončanjem Europskog semestra i uz kontinuirano praćenje situacije sredinom iste godine došlo i do formalnog izlaska države iz PPPD-a. Formalnu Odluku donosi Vijeće EU na preporuku Komisije. Ukoliko država članica ne smanji deficit (nakon objave Zaključaka) Vijeće EU (temeljem Članka 126.7 TFEU), objavljuje novu Preporuku o prestanku procedure prekomjernog deficita. U novoj Preporuci obično je utvrđen novi rok za okončanje procedure prekomjernog deficita, nove ciljane veličine deficita za svaku godinu produljenog trajanja, poziv na ustrajnu provedbu prvobitno predloženih mjera u ostvarenju ciljeva, kao i poziv za podnošenje prijedloga za provedbu dodatnih mjera. Zemlja članica mora dokazati da su provedene reforme usmjerene na smanjenje proračunskog deficita dugotrajne, a ne jednokratne poput prodaje državne imovine i privatizacije trgovačkih društava u vlasništvu države.

I više je nego jasno da Vlada mora provesti u javnosti nepopularne mjere na rashodnoj strani proračuna, a koje su provodile zemlje članice EU u sklopu PPPD-a. To znači još najmanje dvije do četiri godine ušteda kojima bi se državne financije dovele do održivog stanja. Na žalost, za hrvatske građane to će biti cijena puštenih reformi vlada iz prethodnih godina.

¹ Ugovor o funkcioniranju Europske unije.